

Agnieszka Peszko

PROGRAM PHARE 2002: TECHNOLOGIE INFORMATYCZNE JAKO POMOC W INFORMATYZACJI SEKTORA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

1. Wprowadzenie

Jest oczywiste, iż sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) nie tylko w Polsce odgrywa znaczącą rolę w gospodarce narodowej. Ponad 99% z 18 mln unijnych przedsiębiorstw z sektora pozarolniczego stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa. Dają one pracę 66% spośród wszystkich zatrudnionych i generują 55% wszystkich obrotów gospodarczych krajów starej piętnastki [Łukasik, Internet g]. Małe i średnie przedsiębiorstwa mają szczególne znaczenie w polityce regionalnej Unii Europejskiej. Z powodu silnego powiązania ze środowiskiem lokalnym oraz wpływu, jaki na nie wywierają, są postrzegane jako główne ogniwo rozwoju regionów.

W naszym kraju małe i średnie przedsiębiorstwa biorą udział w tworzeniu niemalże 50% PKB oraz tworzą ponad 65% miejsc pracy [Bąk i in. 2001, s. 7]. To bardzo dużo. Dlatego ważne jest stworzenie takich warunków, aby sektor ten mógł się rozwijać, a także miał możliwość konkurowania na zjednoczonym europejskim rynku. Małe i średnie przedsiębiorstwa, w stosunku do dużych, są bardziej elastyczne, szybciej reagują na wahania rynkowe i łatwiej potrafią dostosować się do zmiennych warunków. Rozwój tego sektora jest bardzo ważny i wymaga wsparcia, dlatego zarówno rząd Polski, jak i Unia Europejska przeznaczają na ten cel specjalne środki [Lityńska 2004, s. 27].

Celem dotacji unijnych jest dostarczenie istotnego bodźca do wzrostu gospodarczego i dobrej koniunktury w krajach członkowskich UE. W nowych krajach członkowskich, także w Polsce, środki z dotacji unijnych mają przede wszystkim za zadanie zmniejszyć różnice między nowymi a dotychczasowymi państwami członkowskimi w kwestiach gospodarczych i społecznych poprzez promowanie rozwoju gospodarczego regionów najuboższych. Podstawą wzrostu

gospodarczego są dobrze funkcjonujące przedsiębiorstwa, osiągające określone przychody, ponosząc wcześniej koszty. Na wzrost przychodów i obniżenie kosztów oddziałuje niewątpliwie szybki przepływ informacji, co wiąże się ściśle z informatyzacją przedsiębiorstwa.

Jeszcze przed wejściem do struktur Unii Europejskiej małe i średnie przedsiębiorstwa na terenie całej Polski miały możliwość uzyskania dotacji na współfinansowanie projektów rozwojowych ze środków funduszy przedakcesyjnych. Zakończone już, niektóre unijne programy przedakcesyjne ściśle wiązały się z promowaniem informatyzacji w sektorze MSP. Były to [Wytyczne... Internet h]:

- Innowacje i Technologie dla Rozwoju Przedsiębiorstw. Celem programu było wspieranie rozwoju MSP poprzez dofinansowanie kosztów usług doradczych i szkoleniowych związanych z wdrożeniem strategii rozwoju przedsiębiorstwa, opartych na nowych technologiach i rozwiązaniach innowacyjnych, m.in. w zakresie informatyzacji.

- Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych. Realizacja działań w ramach projektu musiała prowadzić do rozwoju nowego przedsiębiorstwa lub nowej działalności w ramach istniejącego przedsiębiorstwa i opierać się na komercyjnym wykorzystaniu Internetu,

- Fundusz Dotacji Inwestycyjnych. Dotacja przeznaczona m.in. na zakup nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, z uwzględnieniem zakupu nowego sprzętu komputerowego z oprogramowaniem oraz wydatków bezpośrednio związanych z jego prawidłową instalacją i uruchomieniem.

Fundusze powyższych programów zostały już wyczerpane. Jednak Unia Europejska w ramach programu PHARE 2002 wciąż pomaga małym i średnim przedsiębiorstwom zmniejszyć dystans do innych krajów UE w zakresie informatyzacji, m.in. poprzez „Regionalny program wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw – przedsiębiorczość w Polsce: technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”.

2. Technologie informatyczne w zarządzaniu małym i średnim przedsiębiorstwem

Na świecie wpływ technologii informatycznych na zarządzanie został już dawno zauważony i doceniony, szczególnie przez małych i średnich przedsiębiorców. Czynnikiem, który w istotny sposób może wpływać na oszczędność czasu pracy, szczególnie w małych przedsiębiorstwach, jest wykorzystanie Internetu do komunikacji z administracją publiczną. Na przykład w Niemczech obliczono, że w dużych przedsiębiorstwach średnie obciążenie jednego miejsca pracy, wynikające z obowiązków administracyjnych, wynosi 153 euro rocznie, natomiast w małych przedsiębiorstwach te same koszty w przeliczeniu na jednego pracownika rosną aż dwudziestokrotnie [Małe i średnie przedsiębiorstwa... s. 2]. Dolegliwość tych

obciążeń sprawiła, że we wszystkich państwach Unii Europejskiej poszukuje się sposobów uproszczenia procedur administracyjnych, a tym samym obniżenia kosztów ponoszonych przez firmy. Głównym sposobem jest właśnie informatyzacja. Najczęściej stosowanym rozwiązaniem jest wprowadzenie elektronicznego przekazu danych. Internet stosowany jest stosunkowo szeroko w obsłudze francuskich MSP, a także w Niemczech. Jego celem jest zlikwidowanie czynności biurokratycznych w takich dziedzinach, jak tworzenie przedsiębiorstw, kontrakty budowlane, zamówienia publiczne czy rynek pracy. Informatyzacja niemieckich przedsiębiorstw umożliwia również udzielanie pomocy prawnej *on-line*. W Wielkiej Brytanii w celu popularyzacji elektronicznego przekazu danych zmniejszono podatek o 50 funtów tym firmom, które przesyłają formularze podatkowe przez Internet [*Małe i średnie przedsiębiorstwa...* s. 3].

Polscy przedsiębiorcy muszą uwzględniać fakt, że jednolity rynek Unii Europejskiej należy do najbardziej konkurencyjnych obszarów gospodarczych świata. Warunkiem powodzenia polskich firm na tym rynku jest w dużej mierze konkurencyjność technologiczna, jakościowa, kosztowa czy marketingowa. Wszystkie te obszary wspomaga właśnie technologia informatyczna.

W latach 2000-2004 wzrastał odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu i w 2004 r. w UE wyniósł on 89%; brakuje niestety dokładnych danych za ostatnie lata w Polsce, ale na podstawie porównań z 2001 r. można stwierdzić, że jest on zbliżony do średniej unijnej (w 2001 r. w Polsce 74,2% wobec średniej unijnej wynoszącej 70,3%) [Jarecki 2005, s. 40]. Cieszy więc fakt, że przedsiębiorstwa polskie nie odbiegają istotnie od przedsiębiorstw unijnych w zakresie dostępu i wykorzystania technologii informatycznych. Nie należy jednak poprzestawać na tym poziomie.

3. Ogólna charakterystyka programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”

Program „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” jest realizowany w ramach programu PHARE 2002: „Spójność społeczna i gospodarcza – regionalny program wsparcia dla MSP” zgodnie z Memorandum Finansowym podpisanym w październiku 2002 r. pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Komisją Europejską.

Program „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” ustanowił Fundusz Wsparcia dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw na współfinansowanie wdrożenia działań zmierzających do wprowadzenia nowoczesnych technologii w działalności przedsiębiorstw (sprzęt komputerowy, oprogramowanie, Internet). Dotacja finansuje działania związane z usługami doradczymi z dziedziny informatyki, np. tworzenie sieci lokalnych LAN, przygotowywanie specyfikacji zakupowej sprzętu informatycznego i systemu informatycznego. Cele i priorytety programu są

ukierunkowane na wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych do sektora MSP, dzięki którym ma być doskonalone zarządzanie przedsiębiorstwem, relacje z klientami oraz skuteczność i efektywność ich działania, co powinno wpłynąć na ich rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy. Fundusz umożliwia otrzymanie współfinansowania na usługi doradcze świadczone przez zewnętrznych ekspertów w zakresie nowoczesnych technologii.

Jednostką wdrażającą program „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) działająca pod nadzorem Pełnomocnika ds. Realizacji Programu usytuowanego w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Z dotacji w ramach programu mogą korzystać przedsiębiorstwa sektora MSP, mające swą siedzibę na terenie siedmiu wybranych województw Polski: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego.

Całkowity budżet dostępny w ramach Programu wynosi 1 100 000 euro, w tym 820 000 euro ze środków funduszu PHARE i 280 000 euro z polskich środków publicznych. Przedsiębiorstwa mogą starać się o kwotę od 1000 do 10 000 euro, przy czym jednocześnie nie może to być więcej niż 50% kosztów kwalifikowanych. Pozostała część kosztów projektu musi być finansowana ze środków własnych przedsiębiorstwa. Okres realizacji projektu nie może być dłuższy niż 8 miesięcy, a wszystkie działania muszą być zakończone do 30 stycznia 2006 r. [Wytyczne... Internet h, s. 2].

Podział środków programu przeznaczonych na poszczególne województwa przedstawiono tab. 1.

Tabela 1. Alokacja środków w ramach funduszu PHARE 2002: „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”

Województwo	Całkowity budżet programu	W tym	
		środki Unii Europejskiej	polskie środki publiczne
		(w mln euro)	
Dolnośląskie	0,20	0,15	0,05
Kujawsko-pomorskie	0,15	0,11	0,04
Opolskie	0,20	0,15	0,05
Podlaskie	0,22	0,16	0,06
Pomorskie	0,13	0,10	0,03
Świętokrzyskie	0,12	0,09	0,03
Warmińsko-mazurskie	0,08	0,06	0,02
Łącznie	1,1	0,82	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Wytyczne... Internet h].

Usługi doradcze świadczone przez wykonawców w ramach programu muszą dotyczyć identyfikacji i wdrożenia rozwiązań technologii informatycznych, które będą najlepiej dopasowane do potrzeb i zakresu działalności podstawowej wnioskodawcy. Świadczone usługi mogą obejmować doradztwo dotyczące wdrażanej technologii informatycznej na każdym poziomie jej projektowania, wyboru oraz implementacji.

W ramach programu mogą być finansowane następujące działania: [Wytyczne... Internet h, s. 7]:

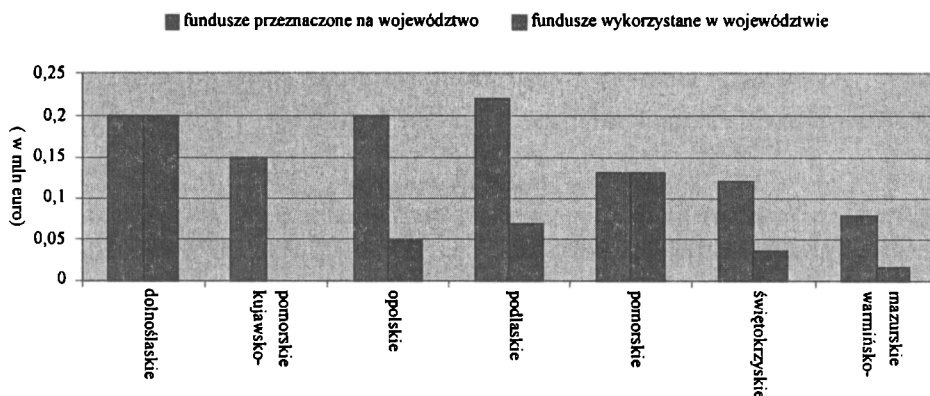
- audyt technologiczny,
- identyfikacja potrzeb przedsiębiorstwa w zakresie technologii informatycznych,
- tworzenie specyfikacji technicznej związanej ze sprzętem i oprogramowaniem,
- doradztwo w procesie negocjacji związanych z nabywaniem sprzętu i oprogramowania,
- tworzenie opisu zakresu czynności na stanowiskach pracy związanych z technologią informatyczną, pomoc w procesie rekrutacji pracowników,
- tworzenie działu do spraw technologii informatycznych w ramach przedsiębiorstwa,
- tworzenie baz danych, lokalnych sieci, stron internetowych,
- tworzenie aplikacji dla programów informatycznych,
- pomoc i wsparcie techniczne na wezwanie, w zakresie rozwiązań wdrożeniowych/operacyjnych,
- doradztwo w wyborze narzędzi informatycznych ulepszających zarządzanie.

4. Rzeczywiste wykorzystanie funduszy z programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”

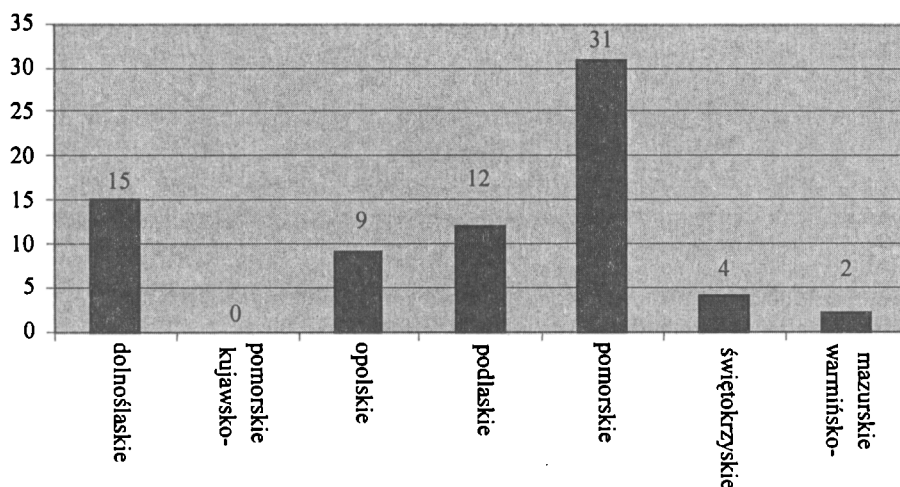
Realizacja programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” rozpoczęła się 6 sierpnia 2004 roku. Od tego czasu małe i średnie przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województw objętych programem mogły i nadal mogą starać się o dotację. Największym zainteresowaniem program ten cieszył się w województwie dolnośląskim oraz pomorskim. W województwach tych w obecnej chwili nie można już składać wniosków z powodu wyczerpania środków przeznaczonych na ten cel. Natomiast przedsiębiorstwa z takich województw, jak opolskie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie mogą nadal ubiegać się o dotację.

Wykres na rys. 1 odzwierciedla dotychczasowe wykorzystanie funduszy w ramach programu z podziałem na poszczególne województwa.

W ramach omawianego programu do końca marca 2005 r. zatwierdzono 73 wnioski na ogólną kwotę 0,5 mln euro. Dokładną liczbę zatwierdzonych wniosków w rozbiciu na poszczególne województwa przedstawiono na rys. 2.

Rys. 1. Wykorzystanie funduszy z programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze stron internetowych regionalnych instytucji finansujących [Internet a-f].

Rys. 2. Liczba zaakceptowanych wniosków w poszczególnych województwach
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze stron internetowych regionalnych instytucji finansujących [Internet a-f].

Najwięcej, bo aż 31 wniosków zostało zaakceptowanych w województwie pomorskim, gdzie wykorzystano już w całości fundusze przeznaczone na program informatyzacji przedsiębiorstw. W województwie dolnośląskim 15 zaakceptowanych wniosków również wyczerpało przyznane fundusze. Fakt ten cieszy, gdyż oznacza, że przedsiębiorcy z sektora MSP zdają sobie sprawę, iż poprzez wykorzystanie technologii informatycznych w swojej działalności rośnie ich konkurencyjność.

W pozostałych województwach zainteresowanie przedsiębiorców programem niestety nie jest duże. Z przyznanych funduszy pozostało do wykorzystania jeszcze ponad 0,6 mln euro. Niewykorzystanie tych pieniędzy oznaczałoby zmarnowanie szansy zwiększenia stopnia informatyzacji sektora MSP.

5. Podsumowanie

Na podstawie analizy wykorzystania środków z programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” można wnioskować, iż jeszcze nie wszyscy przedsiębiorcy z sektora MSP mają świadomość, iż nowoczesna technologia informatyczna może w dużej mierze zwiększyć ich konkurencyjność i przyczynić się do rozwoju. Należy więc bezspornie starać się zwrócić uwagę polskich przedsiębiorców na fakt, iż bez technologii informatycznej w dzisiejszym, zmiennym otoczeniu nie są i nie będą w stanie konkurować z przedsiębiorstwami unijnymi, a możliwość otrzymania dotacji na informatyzację jest dla nich szansą. Miejmy nadzieję, że wszystkie fundusze w ramach Programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw” zostaną wykorzystane.

Literatura

- Bąk M. i in., *Małe i średnie przedsiębiorstwa, a rozwój regionalny*, Warszawa, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2001
- Internet a: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.arpg.gda.pl.
- Internet b: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.pfir.bialystok.pl.
- Internet c: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.rif.opole.pl.
- Internet d: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.siph.com.pl.
- Internet e: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.warr.pl.
- Internet f: dane dotyczące przyznanych dotacji ze strony www.wmarr.olsztyn.pl.
- Jarecki W., *Przedsiębiorstwo w społeczeństwie informacyjnym*, „Przegląd Organizacji” 2005 nr 3.
- Lityńska A., *Instytucjonalne formy i techniki wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, [w:] *Zarządzanie przedsiębiorstwem w warunkach integracji europejskiej*, red. M. Czyż, Z. Cięciwa, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2004.
- Łukasik P., *Innowacyjność i konkurencyjność MSP w UE*, Serwis polskich eksporterów, www.exporter.pl, Internet g.
- Małe i średnie przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej*. Materiały informacyjne Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Wytyczne dla wnioskodawców do programu „Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw”*, www.parp.gov.pl, Internet h.

PHARE 2002 PROGRAMME: INFORMATION TECHNOLOGIES TO FACILITATE DEVELOPING COMPUTER APPLICATIONS IN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN POLAND

Summary

Since August 2002, Polish small and medium enterprises have had an opportunity to receive grants from pre-accessive fund PHARE 2002: IT Technologies Programme for Enterprises for cofinancing development projects concerning the development of computer applications in enterprises. The article includes locations they have been granted to in the scope of the programme. There *has also* been drawn comparison of fund application among individual voivodeships. The attention was paid to relatively low interest of Polish businessmen from the small and medium enterprise sector in investing into information technology.

Mgr Agnieszka Peszko jest asystentką w Katedrze Analizy Systemowej i Modelowania Cyfrowego na Wydziale Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie
e-mail: apeszko1@zarz.agh.edu.pl